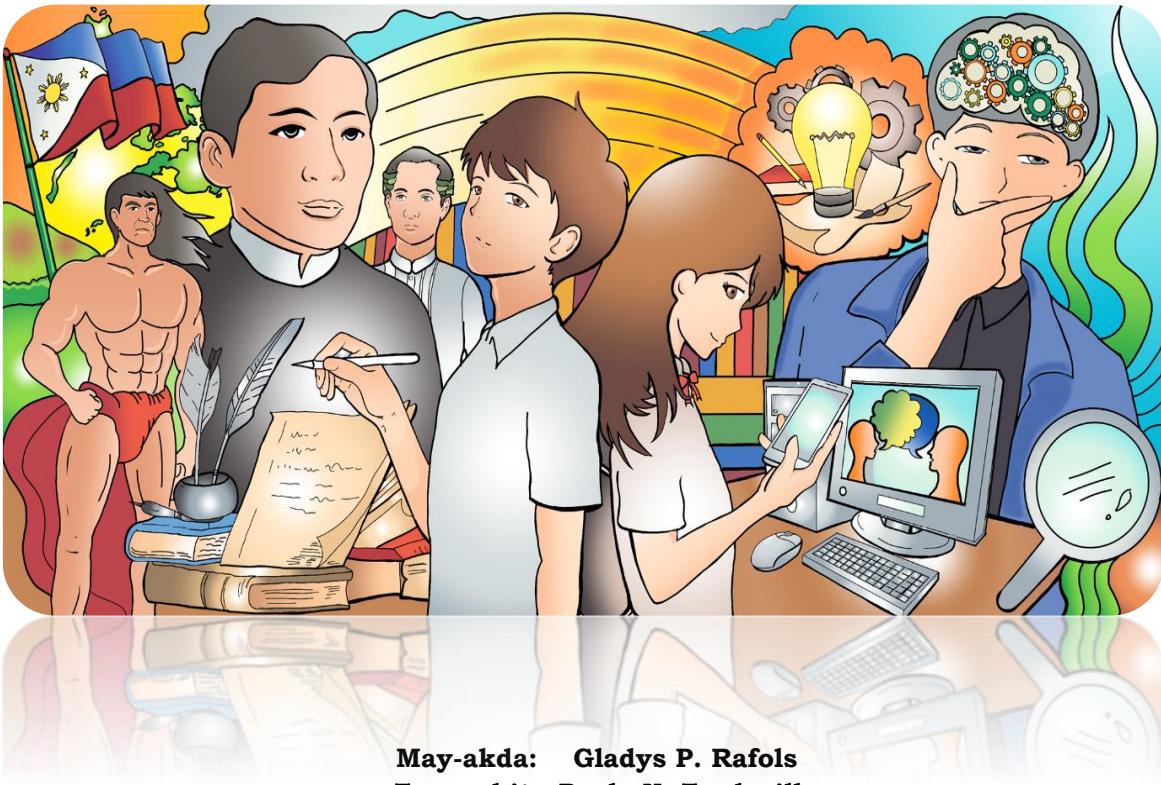

FILIPINO

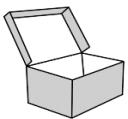
(Komunikasyon at Pananaliksik)

Ikalawang Markahan-Modyul 8:

Pagtukoy sa mga Angkop na Salita at Pangungusap ayon sa Konteksto

May-akda: Gladys P. Rafols
Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla

Alamin

Ang modyul na ito ay binubuo lamang ng isang aralin.

- Aralin - Pagtukoy sa mga Angkop na Salita at Pangungusap ayon sa Konteksto

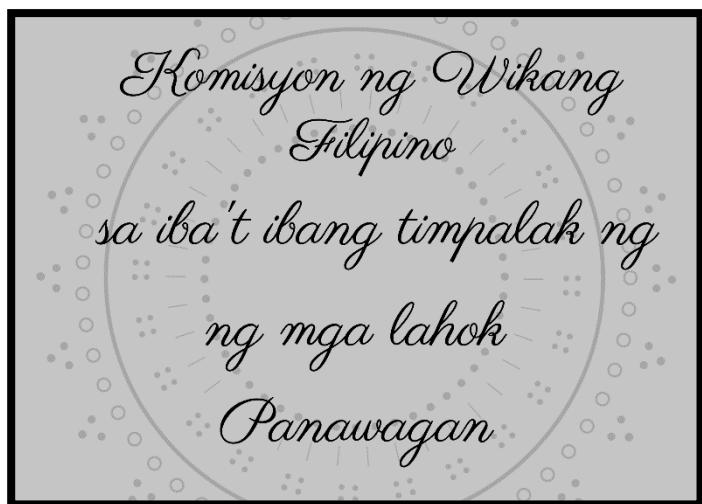
Sa pag-aaral ng modyul na ito, inaasahang maisasagawa mo ang sumusunod:

- A. nakikilala ang mga konteksto at halimbawa ng mga salita at pangungusap ayon sa konteksto; at
- B. natutukoy ang mga angkop salita at pangungusap ayon sa konteksto ng paksang pinakinggan sa mga balita sa radyo at telebisyon

Subukin

Suriin ang mga salitang nasa kahon. Subukang buoin ang pangungusap upang maibigay ang tamang pahayag. Isulat sa ibaba ang iyong sagot.

Aralin

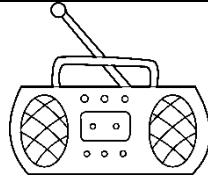
Pagtukoy sa mga Angkop na Salita at Pangungusap ayon sa Konteksto

Sa araling ito ay pag-aaralan mo ang pagtukoy sa mga angkop na salita o pangungusap ayon sa konteksto ng paksang pinakinggan. Upang ito ay malinang, kailangan mong gawin nang matapat ang mga gawain.

Balikan

- A. Magtala ng ilan sa madalas mong mapanood na programa sa pagbabalita sa telebisyon o istasyon ng radyo na iyong pinapakinggan.

- B. Mula sa panonood at pakikinig ng mga balita, ano ang mga katangian o karakter ang napansin mo sa *news anchor* o *radio announcer*? May pagkakataon ba na may napuna kang pagkakamali mula sa *news anchor* o *radio announcer*?

Ano sa tingin mo ang dapat gawin upang maiwasan ang mga pagkakamali pagdating sa pagbabalita?

Tuklasin

A. Panimula

Manood ng isang *news report* sa **Youtube** na puwedeng *i-replay*. Ilagay sa pinakamahina ang *volume* o iyong wala na talagang marinig. Hulaan kung ano ang sinasabi ng reporter. Isulat ang diyalogo/pahayag sa loob ng kahon.

Programa _____

Pahayag:

I-replay ang *news report* at sagutin ang mga tanong:

1. Tama ba ang iyong sinulat? _____

2. Kung mali ang iyong isinulat, bakit ka kaya nagkamali? _____

3. Kung tama ang iyong isnulat, ano-anong mga bagay ang nakatulong sa iyo upang maging tama ang iyong hinuha? _____

4. Sapat bang gumamit ng wika upang maging epektibo ang pakikipagtalastasan? Ipaliwanag ang iyong sagot. _____

B. Pagbasa

Basahin ang isang halimbawa ng komentaryong panradyo. Suriin ang nilalaman at sagutin nang pasalita ang kasunod na mga tanong kaugnay nito.

Komentaryong Panradyo Kaugnay ng Kahandaan

Tuwing May Kalamidad sa Ating Bansha

Dwight Ganzon: Mula sa Bulwagang Pambalitaan ng DXSB, narito muli ang inyong tagapagbalita, ang inyong abang lingkod, Dwight Gazon at Iggy Mendiola sa programang Komento Mo, Punto Ko.

Iggy Mendiola: Magandang umaga po sa inyong lahat!

Dwight Ganzon: Magandang umaga, Partner!

Iggy Mendiola: Partner, napapanahon ngayon ang isyung pag-uusapan natin kaugnay sa kahandaan tuwing may kalamidad sa ating bansa. Alam naman natin ang idinulot ng bagyong Yolanda at lindol sa Bohol na pawang nangyari noong 2013 sa parteng Kabisayaan.

Dwight Ganzon: Oo nga, Partner. Isang napakagandang hakbang ito ng pamahalaan nang sa ganoon, maiwasan ang pagkasira ng ari-arian, lalo na ang pagkasawi ng maraming buhay.

Iggy Mendiola: Tama ka riyah. Huwag lamang itong mabahiran ng politika, tiyak na malaking tulong ito sa ating mga kababayan na laging nakararanas ng bagyo, lindol, at pagbaha.

Dwight Ganzon: Alam mo, Partner, kapag nagkaroon ng *political will* ang mga namumuno sa ating pamahalaan mula sa pinakamaliit na sangay patungo sa pinakamataas, tiyak na magtagumpay ang anumang plano parasa kapakanan ng mamamayan.

Iggy Mendiola: Dapat matuto na ang pamahalaan sa mga naranasang kalamidad. Hanggang ngayon nahihirapang makabangon ang mga nasalanta o naapektuhan ng kalamidad. Lahat gustong maging bida para sumikat. At alam mo na, para sa susunod na halalan mabangong-mabango ang pangalan nila.

Dwight Ganzon: Hay, buhay Pinoy! Sana hindi pansarili lamang ang iniisip ng mga politikong iyan, tunay at tapat na paglilingkod ang itumbas sa mga bumoto sa kanila. Sayang at tapos na ang ating oras.

Iggy Mendiola/Dwight Ganzon: Hanggang sa muli po...

Dwight Ganzon: Komento Mo...

Iggy Mendiola: Punto Ko.

C. Pag-unawa sa Binasa (Isulat sa hiwalay na papel ang sagot)

1. Bakit kailangang suriin ang angkop na salita, pangungusap ayon sa konteksto ng paksang napakinggan sa mga balita at napanood sa telebisyon?
2. Paano masusuri ang angkop na salita, pangungusap ayon sa konteksto ng paksang napakinggan sa mga balita sa radyo at napanood sa telebisyon
3. Suriin ang nilalaman ng tekstong binasa. Magbigay ng reaksyon tungkol dito. Isulat sa talahanayan ang sagot.

Nilalaman ng Teksto	Reaksiyon sa nilalaman ng Teksto

Suriin

Angkop na Salita, Pangungusap Ayon sa Konteksto ng Paksa

Sa anomang napakinggang mga balita sa radyo at napanood sa telebisyon, gumagamit ng angkop na saita, pangungusap ayon sa konteksto ng paksang ginamit.

May tatlong Salik ng Konteksto ng Sitwasyon:

1. **Larang ng Diskurso** – may mga usapin o paksa na nakabatay sa pangangailangan depende sa pinag-uusapan. May mga tamang tao na makapagtatalakay sa isang isyu. Bagama't mayroon tayong tinatawag na malayang pagpapahayag o *freedom of expression*, mahalagang pag-isipan

pa rin ang komento o opinyon kung ito ba ay nagsula sa awtorisadong tao o may sapat na kaalaman sa pinag-uusapan. Ang opinyon o komento na wala sa lugar ay kalimitan na nagdudulot ng hindi mabuti o hindi pagkakaunuwaan.

2. **Himig ng Diskurso** – ang pakikipagkomunikasyon ay nakadepende sa relasyon ng mga nag-uusap. May ilan na komportable sa pabulyaw o pasigaw na pagbatimula sa isang kapalayagan ang loob ngunit nakapaghahatid ng negatibong mensahe naman kung magmumula sa hindi kakilala na hindi maituturing na kaibigan o kabiruan man lamang. Mahalagang bago husgahan ang paraan ng pakikipag-usap sa isa't isa ng mga sangkot sa komunikasyon o diskurso ay alamin muna ang uri ng relasyon na namamagitan sa mga ito.
3. **Moda ng Diskurso** – tumutukoy ito sa paraan ng paglalahad – maaaring ito ay naratibo (nagsasalaysay), deskriptibo (naglalarawan), argumentatibo (nangangatwiran) at espositori (nagsasalaysay).

Pasalita man o pasulat, nakatutulong sa pag-unawa ng mensahe ng isang balita ang paggamit ng mga salitang nagsasama o nag-uugnay ng isang ideya sa mga kasunod na ideya.

Sa paggamit ng angkop na salita o pangungusap, nakabatay ito sa pagpapahayag o diskurso. May gamit sa pagsasalaysay, paglalarawan, pangangatuwiran at paglalahad o pagpapaliwanag. May mga salita na ginagamit para maglahad ng mga pangyayari, mga salitang panlarawan sa paglalarawan, mga salitang gamit sa pagbibigay linaw para sa pagpapaliwanag, at mga salitang nagsamatuwid para sa pangangatuwiran.

Tingnan ang mga halimbawa:

1. Ang pakikisangkot sa mga nangyayari sa lipunan ay bahagi ng ating pakikiisa bilang mga Pilipino. (nagsasalaysay)
2. Nagsisimula nang maglagay ng makulay na palamuti ang ilan sa kanilang tahanan dahil sa nalalapit na pagdiriwang ng Pasko. (naglalarawan)
3. Humingi kaagad ng pangangalagang medikal kung ang isang tao ay may senyales ng Covid-19 upang maagapan ang kalagayan. (nagpapaliwanag)
4. Naniniwala akong makabubuti ang pagpapaunlad ng mga saliksik sa wikang Filipino upang mapalaganap ang mga karunungan maka-Pilipino sa ating bansa. (nangangatuwiran)

Basahin at suriin ang halimbawang mga pangungusap:

1. Katugon ng pamahalaan sa pagsasakatuparan ng pagbibigay katotohanan, ano ang Pilipinas sa dako pa roon.
2. Araw-araw dito sa lipunang may puso, pantay-pantay ang mamamayan.
3. Huwag tayong malungkot at mangamba, pag-unlad ay nakangiti sa Perlas ng Dagat Silangan.

	1.
a. Tungkol saan ang paksa ng mga pangungusap sa bawat bilang?	2.
	3.

	1.
b. Magkaugnay ba ang mga salitang sinalungguhit sa bawat pangungusap?	2.
	3.

	1.
c. Sa punto ng konteksto ng paksa, angkop ba ang mga salitang ginamit upang makabuo ng pangungusap?	2.
	3.

Pagyamanin

A. Mula sa natutuhan sa bahaging **Suriin**, sagutin ang pagsasanay sa pamamagitan ng pagtukoy kung ang salita o mga salitang may salungguhit ay angkop sa diwa ng pangungusap. Isulat sa sagutang papel ang tsek (/) kung angkop, at ekis (X) naman kung hindi.

- ___ 1. Sa pelikula man o telebisyon, iba't ibang uri ng dokumentaryo ang ating nababasa na tumatalakay sa iba't ibang paksa o isyu.
- ___ 2. Nahihilig ang maraming kabataan sa pagbabasa ng mga *pocketbooks*, komiks at magasin.
- ___ 3. Nag-iba ang panlasa ng mga Pilipino mula nang mapasukan ng iba't ibang magasin mula sa sariling bansa.
- ___ 4. Maaaring manood rin ng balita sa teleradyo.
- ___ 5. Isang mekanismo ng pagbabago at pag-unlad ng kulturang Pilipino ang *Broadcast Media*.

B. Gamitin sa pangungusap ang salita o mga salita sa bawat bilang upang maging angkop ang ugnayan sa bubuoing pangungusap. Gawing gabay ang uri ng diskurso na nasa loob ng panaklong. Isulat sa hiwalay na papel.

1. Kultura at wika (nagpapaliwanag)

2. Telebisyon (naglalarawan)

3. Mahalaga ang pamamahayag (nangangatuwiran)

4. Broadcast Media (nagsasalaysay)

5. Balita (nagpapaliwanag)

Isaisip

Ang pangunahing layunin ng balita ay magpabatid. Sa pagsulat ng balita, dapat na naglalaman ng mahahalagang impormasyon na napapanahon, nagaganap at makatotohanan. Mahalaga ang konteksto sa pagtukoy o pagpapakilala ng mensahe.

Ayon kay Jacques Derrida, ang komunikasyon ay kaakibat ng konteksto na kung saan nakadepende sa uring panlipunan, kultura, ideolohiya’t politika ang pagkaunawa sa isang paksa o bagay.

Isagawa

Upang mas lalong mailapat ang natutunan mo sa aralin, magsaliksik ng isang napapanahong isyu na balita sa telebisyon o radyo. Isipin mo na ikaw ay isang komentarista sa radyo o telebisyon. Bumuo ng tatlong minuto ng bidyo/voice record upang ipahayag ang iyong komentaryo na may kaangkupan sa salita o pangungusap na

ginamit. Kung walang gadget para sa pagrekord ay maaaring isulat ang iyong komentaryo sa isang malinis na papel.

Gawing gabay ang pamantayan na ito sa pagsasagawa:

Puntos	Pamantayan
5	Nakabuo ng kritikal na komentaryo sa isang napapanahong isyu nang may kaangkupan sa salita o pangungungusap. Naipahayag nang malinaw ang sariling opinyon at pagsusuri sa nabanggit na isyu o paksa. Nakapagsasaliksik din ng iba pang impormasyon hinggil sa nabanggit na isyu.
4	Nakabuo ng kritikal na komentaryo sa isang napapanahong isyu nang may kaangkupan sa salita o pangungungusap. Naipahayag nang malinaw ang sariling opinyon at pagsusuri sa nabanggit na isyu o paksa.
3	Nakabuo ng komentaryo sa isang napapanahong isyu nang may kaangkupan sa salita o pangungungusap ngunit hindi gaanong malinaw ang mga opinyon sa nabanggit na isyu o paksa.
2	Nakabuo ng komentaryo sa isang napapanahong isyu nang may kaangkupan sa salita o pangungungusap ngunit hindi malinaw ang mga opinyon sa nabanggit na isyu o paksa.

Tayahin

Ngayon naman alamin natin ang iyong natutuhan. Bumuo ng isang kritikal na pagsusuri ayon sa konteksto ng paksang napakinggan sa mga balita sa radyo at telebisyon. Maaaring panoorin ang bidyo sa tulong ng *link* na nasa ibaba. Gamiting gabay ang pamantayan sa ibaba.

May mga balitang pantelebisyon naging kontrobersiyal dahil sa ginamit na salita ng mga personalidad na na-interbyu. Basahin ang bawat isa at isagawa ang mga panuto. Isulat sa isang hiwalay na papel ang sagot.

1. Naging kontrobersiyal at binatikos ng *netizen* ang mga salitang binitiwan ng isang internet star na si DJ Loonyo tungkol sa isyu ng *Mass Testing* nang sabihin niyang, “I just don’t know like, it’s like, gagana ba ‘tong bagay na ‘to sa ganitong ano, di ba? These, I don’t know kung anong gagamitin nila sa mass testing, pero kung ano man ang ipapainom nila o ipapagawa, it’s trial and error, that’s why it’s mass testing.” Kung mabibigyan ka ng pagkakataon na maiayos ang sabihin niya, paano mo ito papalitan ng angkop na salita o pangungusap para maparating mo pa rin ang mensahe nang mas maiintindihan ng mga tao? Isulat sa ibaba.

https://www.gmanetwork.com/news/showbiz/chikaminute/740998/dj-loonyo-apologizes-for-mass-testing-gaffe/story/?utm_source=GMANews&utm_medium=Facebook

2. Naging kontrobersiyal din ang paliwanag ng isang opisyal sa *airport* nang bumagsak ang isang bahagi ng sahig sa NAIA dahil daw sa bigat ng mga pasahero. Sa halip na isisi ang pagbagsak na ito sa bigat ng mga pasahero, ano sa tingin mo ang dapat nilang sinabi para hindi umani ng ganitong batikos mula sa mga mamamayan?

<https://www.youtube.com/watch?v=fAZ3UZAu6hc>

Gawing gabay sa pagsagot ang pamantayan na ito:

Puntos	Pamantayan
5	Natukoy at nagamit ang mga pinakaangkop na salita at pangungusap ayon sa konteksto ng balitang napakinggan, nabasa o napanood.
4	Natukoy at nagamit ang mga angkop na salita at pangungusap ayon sa konteksto ng balitang napakinggan, nabasa o napanood.
3	Hindi gaanong angkop ang mga salita at pangungusap ayon sa konteksto ng balitang napakinggan, nabasa o napanood.
2	Hindi angkop ang mga salita at pangungusap ayon sa konteksto ng balitang napakinggan, nabasa o napanood.

Karagdagang Gawain

Lalo pang palawakin ang iyong kakayaan. Bumuo ng diyalogo mula sa mga detalye sa ibaba. Piliing mabuti ang angkop na salita at paraan ng paggamit nito. Maaaring magsaliksik para sa karagdagang ideya o konsepto.

MAGKAUSAP: Isang *frontliner* na doktor at reporter

PINAG-UUSAPAN: Mga karanasan sa trabaho ng isang doktor sa gitna ng Covid-19

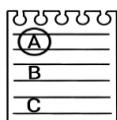
LUGAR: Sa opisina ng doktor

PANAHON: Sa gitna ng pandemyang Covid-19

LAYUNIN: Nais malaman ng reporter ang mga karanasan at kalagayan ng doktor sa panahon ng Covid 19 upang magsilbing gabay at aral sa buhay ng mga manonood o tagapakinig. Magsisilbing babala na rin ito sa mga kababayan na lumalabag sa mga panuntunan ng pagpapanatili ng kaligtasan sa panahon ng pandemya.

GRUPONG KINABILANGAN: Ang reporter ay mula sa isang kilalang istasyon ng telebisyon/radyo; ang doktor ay matagal nang naglilingkod sa isang ospital sa Maynila.

Susi ng Pagwawasto

1. X	a. Sagot sa "Subukin"
2. /	b. Sagot sa "Pagyamain"
3. X	KOMISYON NG WIKANG FILIPINO
4. /	PANAWAGAN NG MGA LAHOK SA IBAT IBANG TIMPALAK NG
5. /	

Sanggunian

Aguilar, J., Cañega, J., Aguilar, H., Fallarcuna, EG., 2016 *Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino*. JENHER Publishing House

Dayag, M. at del Rosario, MG 2017 *Pinagyamang Pluma (K to 12) Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino*. Quezon City: Pheonix Publishing House., Inc.

Jocson, M. 2016. *Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino*. Quezon City: Vibal Group Inc.

Bumubuo sa Pagsulat ng Modyul

Manunulat: Gladys P. Rafols (Guro, FHS)

Mga Editor Christian Paul I. Camposano (Guro, CISSL)
Romeo A. Pilongo (Guro, SEHS)

Tagasuri Panloob: Galcoso C. Alburo (EPS, Filipino)

Tagasuri Panlabas:

Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla (Guro, KNHS)

Tagalapat:

Tagapamahala:

Sheryll T. Gayola

Pangalawang Tagapamanihala

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Tagapamanihala

Elisa O. Cerveza

Hepe – Curriculum Implementation Division
Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Pangalawang
Tagapamanihala

Galcoso C. Alburo

Supervisor sa Filipino

Ivy Coney A. Gamatero

Supervisor sa LRMS

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Schools Division Office- Marikina City

Email Address: sdo.marikina@deped.gov.ph

191 Shoe Ave., Sta. Elena, Marikina City, 1800, Philippines

Telefax: (02) 682-2472 / 682-3989

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE